76

آرانیا

میکسیکەلیلر طورمشندن حکایە .

روسچەدن ترجمە .

مترجمی: حسین عبدوسف . محرری : د. سەیلەنت .

بهاسی ٥ تین.

ناشرلری : برادران کریمفلر .

Казань,
типографія Т-го Д-ма, „Бр. Каримовы"
1915 г.

آرانیا

میکسیکه‌لیلر طورمشندن حکایه .

روسچه‌دن ترجمه .

مترجمی: حسین عبدوسف. || محرری : د. سه‌یله‌نت .

ناشرلری: برادران کریمفلر.

قازان

«مطبعهٔ کریمیه»

۱۹۱۵.

Казань, Типографія „Бр. Каримовы“ 1915 г.

میشا اوزی کورگان بر قورقنچ واقعه طوغرسنده حکایه قیلغان آدم اوزن «اسمیت» اسملی دیب ئه‌یتکان ایدی. موندی اسم بولورغه ممکن ایسه‌ده، میشا ئه‌لله نیگه بیک کیلشسز صماق طویلدی.

لکن عجبله‌نورلک ییری مونگ اسمنده توگل، منه نه‌رسه‌ده: بو آدمنگ کوزلری بیک یه‌ش قیافتلی، ته‌نی‌ده بیک یه‌ش توسلی، ایتله‌چ بولدغی حالده، چه‌چلری آپپاق، قار کبک ایدی. اول اوزینه ییگرمی ییدی یاشنده‌گنه بولوب، ئه‌لی کوبدن توگل چه‌چی قارغا قاناتی شیکللی قارا بولغانن سویله‌گاچ، مین شوندوق بو کشینگ بر بیک قورقنچلی اشکه اوچراغان ایکانن سیزوب آلدم. آنگ سوزلرینگ ره‌وشندن، آنگ خلقندن، قیلانشندن مین بو آدمنگ برده یالغان سویله‌می ایکانچیلگینه کوگلمنی برکتدم. اییو، اول یالغان سویله‌می، درستنی سویلی. مین آگا اشانام. لکن... لکن، ایکنچی طرفدن قاراغانده، گرچه مین آگا بیک اشانسامده، آنگ سوزلرن، درست بولور دیب کوگلگه برکتو بیک چیتن شول.

یوق، ممکن توگل، درست بولسه، اول بیک قوت اوچقچ اش بولور ایدی!

ئه شولایده بولسه . . . اش منه نه‌رسه‌ده :

آمریقاقطعه‌سننگ‌گی قوشماجمهوریت‌اداره‌سننگ‌گی
ییرلردن میکسیکه حدودننگ‌گی بعض اورنلر ، گرچه
موندن آلتمش ، ییتمش‌یل ئلك مشهور ماین - رید
زماننداوق فتح قیلنغان بولسه‌لرده ، آرالرنده بوتونله‌ی
ئزده صالنماغان ییرلر ئه‌لا بولسه آز توگل . مونده‌ی
اورنلرنك تیکشرلمی طورووی نی سببدن بولورغه
کیره‌ك؟ البته ، طبیعی حالی آدم اوغلی طورورغه
اوڭایلی بولماغانلقدن بولسه کیره‌ك .

آنده‌ی اورنلرده بیك زور میدانلقلر هیچ
بر جان ایه‌سی طورا آلماسلق صوسز صحرادن
عبارت . رحیمسز قویاش اسیسی سببلی قزغان‌طاشلر
غایت ترتیبسز صورتده تگنده مونده تارالوب‌یاتالر .
شول صحرالر بله‌ن برره‌تدن بیك قویی اورمانلر
بولوب ، آنده هر تورلی آغاچلر بر برسینه اورالوب
ئوسوب اوزوب کیته آلماسلق استینا کبك بولوب
طورالر . شول آغاچلرنك کوله‌گه‌سی آستنده ، یومشاق
ییر اوستنده جلی یاقلرغه مخصوص هر تورلی حیوانلر
قایناشوب ، قیملداشوب یوریلر .

«بو دنیاده هر یاقدن ایك آرتق ذات مین ،
بوتون مخلوقاتنك پادشاهسی مین !» دیب ماقتانا
طورغان آدم بالاسی بوقویی اورمانلرغه باروب کرسه ،
تگی عالی فکرلر ایسدن چغا ، کوچ حال بله‌نگنه

اول اوزینه یول ئه‌رچوب یوری آلا. آتلاغان‌صاین هر تورلی قورقنچلر آنی کوزه‌توبگنه یورگان کبك: اورمان طولیسی هر تورلی یرتقچلر مژ ایتوب طورا. زور آغاج بوطاقلرنده ئه‌لله نیندی اوصال قوشلر، قواق آرالرنده غایت زور یلانلر یاشرنوب‌یاتالر. قای وقتلرده بره‌ریولچیغه تونی‌آنك ئوتـکه‌رورگه طوغری کیلسه، اول آدم آمریقاغه مخصوص بر‌تورلی‌قان‌اچه طورغان یار قانـاتنك هجومینه اوچرادی، مرحمتسز قوش بیچاره کشینك قانن صووروب اچه.

آنك یوقلارغه یاتودن ئلك اوزگنی، اورنـکنی، بوتون تیره یاغکنی بیك نقلاب تیکشره‌سی بولا: آستده‌غی جه‌یمه‌نك یـا ایسه اوستده‌گی یورغاننك جییرچقلری آراسینه بره‌رآغولی چایان‌کروب قالغان چاقلرده بولا.

خدای اوزی طوغری کیتورمه‌سون ایندی! بو قورقنچ اورمانده بولغان هلاکتلرنی صاناب بترو ممکن توگل.

شولای، بو طرفلرده حاضرگه ئه‌لی بره‌وگه‌ده بلنمه‌گان پوچماقلر بیك کوب. یعنی مین، مونك‌آق ته‌نلی، ضیالی، مدنیتلی آدملرگه معلوم توگل اورنلر بار، دیب ئه‌یتەم.

بوییرنك اصل خلقی، توب کشیسی بولغان بورونغی صوغشلردن ایسه‌ن قالغان بر آزقزل‌ته‌نلیلر

حقنده سوز یوق. آلارنڭ اشی باشقه. احتمال، آلار بواورمانلرغه کروب یوری‌ده آلاطورغانلردر. لکن... لکن آلارغه اشانو چیتن: آلار بعض اورنلر حقنده شونده‌ی بولمه‌اسلق خبرلر سویلیلر، که اختیارسز سوزلرینڭ درستلگی حقنده شیکله‌نه باشلیسڭ. هم اول قزل ته‌نلیلرنڭ بره‌ر قدرلیره‌ك اورنلری بولسه، آنده هر تورلی قورقنچلی نه‌رسه‌لر طورا، دیب یاوروپالیلرنی قورقتا طورغان عادتلریده بار.

بیك احتمال، که آنده‌ی یرلرده آلارنڭ بره‌ر یه‌شرن عبادتخانه صماق نه‌رسه‌لری باردرده آلار آنده‌غی صنملر یانینه اوزلرن جیگان کشیلرنی ییبه‌رورگه تله‌می طورغانلردر. احتمال، آنده اوزلرینڭ بورونغی کاهنلری زماننده‌ن بیرلی صاقلانوب کیلگان خزینه‌لری باردر. چننغنه کم بله؟

ئه‌لی تگی باشده سویله‌گانم طوقسان یاشه‌ر قارتنقی کبك آق چه‌چلی یگت شونده‌ی قورقنچلی اونلردن برسی حقنده حکایه قیلغان ایده‌ی. اول سویله‌گان ییر شونده‌غی بر کچکنه‌ره‌ك قریه کبك ییردن ایللی چاقرم یراقلغنده‌راق بر اورن ایده‌ی. آخرسی میڭا اسمیتنڭ اوز آوزنده‌ن ایشتکانچه‌گنه یازو یاخشیراق بولور شیکللی طویلا.

— بز اوچ کشی ایدك. — اسمیت شول ره‌وشچه قارلقغان طاوش بله‌ن سویله‌رگه باشلادی: — مورتیمر

مین هم ایندریو. اوچمزده کوچلی، تازا، نق یگتلر ایدك، افندم. چونکه بز آلتون ازلەوچی اشچی خلقلر ایدك.

هم، چننغنه ئەیتکانده، بز جنگەده، فالغەده، توشکەده اشانماوچیلردن، یعنی هیچ بر آندی علامتلرگه، شوملانولرغه، آلدن خبر بیرولرگه بر اهمیت ده بیرمی طورغانلردن، هر تورلی قارچقلر حکایەلرینه ایناناماوچیلردن ایدك.

منه شوندی نق تەنلی هم قاتی جانلی آدملر جملەسندن بولغان بزگه کورگاچ چەچلرك ئوره طورورلق بر حالگه اوچرارغه طوغری کیلدی.

ئەلی کوبدن توگل، برکونلرده بزگه بیك ایسکی حتی بوطرفلر ایسپانیا قولنده وقتده اوق صالنغان یول بلەن «بودریللو» اسملی بر ییرگه بارورغه طوغری کیلدی. اوزگزده بلەسز ایندی، اول یول بیك کوگلسز قیافتده: بوتونلەی نوح زماننددن بیرلی توزەتلمەگان، دیب اویلارسك. یولنك طاش طاو آرالرندن اوزوب کیتکان ییرلری شول حەتلی شقسز، اچ پوشرغچ حالدەکه کوگلکه اختیارسز ئەلله نیندی قارا ایسەبلر کیله باشلی. اول وقت آتلوب ئولەسی کیله یا ایسه شوگا اوخشاش برکیرەکمەگان اشنی تلی باشلیسك....

بوکوگلسزلکلرنی طاغنده نغراق آرتدرا توشەر اوچون بولسه کیرەك، قای اورنلرده یولدن بوتونلەی

اثرده قالماغان. شول سببدن «بودریللو» گه بو یول بلەن بارورغه تلەگان آدم عادتده قزل تەنلیلاردن بر یگتنی اوزینه یول کورسەتوب یورورگه آلا. بوقزل تەنلیلر- ئەلله نیندی قزق خلق، مدنیت باصقچینك ایك توبەنگی باصماسنده طورالر، کشیدن بیگرەك مایمولغه یا سویلەشه طورغان اتکه اوخشیلر، آلارنك تللری ایسپانیولچه، اینگلیزچه، طاغی، خدای بلسون، ئەلله نیندی تللرنك قاتشووندن حاصل بولغان بر نەرسه. شوندی تورلی سوزلرنك بر گه جیبلووندن کیلوب چققان تللری ئەلله نیندی کوڭل بولغاتقچ بولوب ایشتله، که الله کورسەتمەسون. شونك اوچون ئەیا یول کورسەتوچینك لغرداون ایشتمەس اوچون قلاغڭنی طوتوب بوتونلەی طڭلاماسقه کیرەك، یه بولماسه سفرگه چقغانچی اوق آپتیکگه کروب بر قاداق صبر، ایکی قاداق آڭلاو آلوب چغارغه کیرەك . . .

منه شوندی کوڭلسز تل بلەن سویلەشه طورغان پیدور اسملی بر یگتنی بزده یول کورسەتورگه آلغان ایدك. یولغه چقغاندن ایکی ساعت چاماسی وقت اوزغاچده، بارچەمزنگده حالمز بتوب، عصبلرمز سوتلگان شیکللی بولوب عادتدن طش آلجوب کیتدك، آردق. ئه آلده ئەلی بر تەولکگه یاقن یول یوریسمز بار!

آنك یولیده بیت، لعنت توشکری، تگندده

بورلوب کروب کیته، موندەدە کروب کیته ! گویا، آنی کشی صالماغان، بلکه اتدن‌قاچوب چاباطورغان قویان نوعندن برەر نەرسه صالغان. شولای بارا طورغاچ ، ایبدەشلرمزدن مورتیمر بیك آچو بلەن ، اوزی آتلانغان قاچرنك آوزن بریاقغه بوروب :

— شیطان‌آلسون! مین طوریدن کیتەم! - دیب قچقردی .

آڭا قارشی ایندریو:

— ئه مین ایك ئلك اوچراغان چوقرغه یاتامدە بوری کبك بیك نق آقرام ! ایبو ، کوکدن یولدزلر قویلغانغه چاقلی بوری‌دەی آقراچقمن ! - دیدی .

نەق آلار شولای سویلەنوب طورغان وقتلەغنه یولدن برطرفقه بورلوب کروب کیتکان برکچکنه یول کوردك. هم اول یولدە آط ازلریدەکورنەایدی. احتمال ، برەر کشی شول صوقماقدن آطاچرورگه توشکاندر.

بوصوقماقنی کورگاچ، مورتیمر قرت‌کیسوبکنه شوشلای قرار بیروب قویدی :

— مین شوشی صوقماق بلەن کیتەم ! بو یول نیچکدە بولسه برەر کشی طوراطورغان یيرگەایلتوب چغارورغه تییشلی . اگردە بو یول بزنك سفرمزنك ییکرمی چاقرم قدر قصقاروینه سبب‌بولماسه، مین مین بولوب دنیادەدە طورمیم ! - ایندریودە آنـــك

سوزینه قزغوب برگه بارورغه رضالق کورسه‌تدی.
مین بر آز ایکیله‌نوب طوردمده یا ڭادن رضابولوب:
— سز قایا بارساڭز مهن شونده! آلدن کیتمیمن،
لکن یوالداشلرمدن قالمیمن. ئه‌یلڭز، بارا باشلیق،
ایبله‌شلر! - دیب قچقروب قویدم. بز شول یاقغه تابا
بورلوب کروب کیته باشلاغاچ، سز تگی برگه یول
کورسه‌توچی قزل ته‌نلی یگتنڭ نی اشله‌گانن کورسه‌دز
ایدی! آنڭ آوز بورونلری آغاروب، ایرنلری
قارالوب کیتدی، کوزلری اورنندن چغاردی بولوب
زورایدی، اوزی بوتون ته‌نی بله‌ن قالترانا، مینم
قاچرمنڭ تزگنندن طوتوب صوقماقدن چیتگه تابا
اوستری هم اوزی:
— ممکن توگل، ممکن توگل! یارامی، آنده ئولم
بار! - دیب قچقرا.
— سین نه‌رسه سویلیسڭ! نی اشله‌ب آنده ئولم
بولسون؟ ئه‌یده ییبه‌ر! قاراب قاریق، اوتکن پچاقلر،
تیز آطلا طورغان ملطقلر، یاخشی ریڤولڤیر بله‌ن
قوراللانغان اوچ یگتگه قاغلورغه کم باطرچیلق
قیلور ایکان! بز حاضر بوتون عسکرنی تاراتا آلورمز!
جواب اورنینه اول بزگه:
— آرانیا، آرانیا! - دیب بر ئه‌لله نیندی
آڭلاشلماغان سوزنی مغردی هم قولی بله‌ن بر بیك
زور نه‌رسه کورسه‌تکان توسلی ایتوب کورسه‌ته.

— جلان بارمنی؟ برەر قورقنچلی قوشمنی؟ ئەلله برەر بالق بارمی، الله قولی؟

بز آندن شولای صوراب نی بارن بلورگه طرشابز، لکن برنەرسەدە آڭلی آلمیبز. آبدراغاچ، مورتیمر آنی چبرقی بلەن صوغوب چیتکه قووب ییبەردی‌دە، بزیولغه کروب کیتدك. بیچارە قزل تەنلی یگت قویرغینه باصلغان جلان شیکللی اژلداب قالدی، لکن طاغندە بزنڭ آرتدن قووب ییتوب یولنی قابلی ییبەرمی بیت! هیچ یالغان توگل، منەمسکینکه یگنەمنڭ کوزندە یەش کورنه. اوزی همان:

— آرانیا، آرانیا، ئولم! -دیب باباغی سوزنی تکرارلی.

آخرندە، ایندریو آڭا ملطق توزەب آتارغه ییتکاچکنه، اول بیچارە بزنڭ یاندن کیتدی.

مین آرتیمه بورلوب قاراغان وقتدە اول همان یولنڭ باشندە طورا، قول بوتاب بزنی قایتورغه چاقرا ایدی. یول بر یاقغه بورولوب کروب باشی کورنمی باشلاغانغه قدر اول شولای بزگه قول بولغاب طوردی. حاضر ایندی بز اوچمزگنه بارا باشلادق. شولای بر آز بارغاچ، مورتیمر تگی قزل تەنلی یگت طوغرسندە سوزگه کرشوب:

— بو آلارنڭ کوبدنگی اشلری. قزل تەنلیلرنڭ آندی عادتلرن بز کوبدن بلگان ایدی. احتمال، آندە آلارنڭ برەر ایزگی کشیلری طورا طورغاندر...

سوزینه قزغوب برگه بارورغه رضالق کورسەتدی .
مین بر آز ایکیلەنوب طوردمده یاشادن رضابولوب:
— سز قایا بارساڭز مین شونده! آلدن کیتمیمن ،
لیکن یواله اشارمدن قالمیمن. ئەیلەنگز ، بارا باشلیق ،
ایبلەشلر ! — دیب قچقروب قویدم . بزشول یاقغه تابا
بورلوب کروب کیته باشلاغاچ ، سز تگی بزگه یول
کورسەتوچی قزل تەنلی یگتنڭ نی اشلەگانن کورسەدز
ایدی ! آنڭ آوز بورونلری آغاروب ، ایرنلری
قارالوب کیتدی ، کوزلری اورنندن چغاردی بولوب
زورایدی ، اوزی بوتون تەنی بلەن قالترانا ، مینم
قاچرمنڭ تزگنندن طوتوب صوقماقدن چیتگه تابا
اوستری هم اوزی:
— ممکن توگل ، ممکن توگل ! یارامی ، آنده ئولم
بار ! — دیب قچقرا .
— سین نەرسه سویلیسڭ ! نی اشلەب آنده ئولم
بولسون؟ ئەیلە ییبەر ! قاراب قاریق ، اوتکن پچاقلر ،
تیز آطلا طورغان ملطقلر ، یاخشی ریۋولۋیر بلەن
قوراللانغان اوچ یگتگه قاغلورغه کم باطرچیلق
قیلور ایکان! بزحاضر بوتون عسکرنی تاراتاآلورمز!
جواب اورنینه اول بزگه:
— آرانیا ، آرانیا ! — دیب بر ئەلله نیندی
آڭلاشلماغان سوزنی مغردی هم قولی بلەن بر بیك
زور نەرسه کورسەتکان توسلی ایتوب کورسەته .

— جلان بارمنی؟ بره‌ر قورقنچلی قوشمنی؟ ئه‌لله بره‌ر بالق بارمی، الله قولی؟

بز آندن‌شولای صوراب نی‌بارن‌بلورگه‌طرشابز، لکن بر نه‌رسه‌ده آکلی‌آلمیبز. آبدراغاچ، مورتیمر آنی‌چبرقی‌بله‌ن صوغوب چیتکه قووب ییبه‌ردی‌ده، بزیولغه کروب کیتدك. بیچاره قزل ته‌نلی یگت قویرغینه باصلغان جلان شیکللی اژلداب قالدی، لکن طاغنده بزنك آرتدن‌قووب‌ییتوب‌یولنی‌قابلی ییبه‌رمی‌بیت! هیچ‌یالغان‌توگل، منه‌مسکینکه‌یگنه‌منك کوزنده یه‌ش کورنه. اوزی همان:

— آرانیا، آرانیا، ئولم!_دیب‌باباغی‌سوزنی‌تکرارلی.

آخرنده، ایندریو آکا ملطق توزه‌ب آتارغه ییتکاچکنه، اول بیچاره بزنك یاندن کیتدی.

مین آرتیمه بورلوب قاراغان وقتده اول‌همان یولنك باشنده طورا، قول بوتاب بزنی قایتورغه چاقرا ایدی. یول بریاقغه بورولوب کروب باشی کورنمی باشلاغانغه قدر اول شولای بزگه قول‌بولغاب طوردی. حاضر ایندی بز اوچمزگنه باراباشلادق. شولای برآز بارغاچ، مورتیمر تگی قزل ته‌نلی یگت طوغرسنده سوزگه کرشوب:

— بوآلارنك کوبدنگی اشلری. قزل ته‌نلیلرنك آندی عادتلرن‌بز کوبدن بلگان ایندی. احتمال، آنده آلارنك بره‌ر ایزگی کشیلری طورا طورغاندر...

لکن بز آنده نی بارن قارار بز ئه‌لی. شولای توگلمی، ایبده‌شلر؟ ـ دیدی.

آشکا قارشی ایندریو:

— البته قاریبز ایندی، نی بارن بلورگه‌طرشاچقمز! ـ دیب قویدی.

بر بیش چاقرم چاماسی بارغاندن صونگ یولمز بر صازلقغه باروب کردی. قاچرلارمز بعض اورنلرده کوکره‌کلرینه چاقلی باتا باشلادیلر.

شونده مین موندی ییردن باروب بر معناده چقمایاچغن آنگلاب ایبده‌شلرمنی‌ده کیری قایتورغه دیمله‌ب قارادم. لکن آلار قایا مینم سوزمنی‌طنگلاب کیری قایتو، حتی میندن کوله‌رگه طوتوندیلر.

— ایندی سینده شیکله‌نه باشلادنگمنی؟ تگی‌یگت ئه‌یتکان، «آرانیا»می، «آرگانیا» می، شول نه‌رسه‌دن سینده ئورکه‌باشلادنگمنی؟ بر آز بزدن اویال، اسمیت! اگر قورقساڭ، کیری بورلوب کیت! ئه بز شیطان موگزی بولسه‌ده بارابز، اول موگزگه‌ده منه‌ربز! ـ

درستن ئه‌یتورگه‌کیره‌ك، مینم بیك آچووم کیلدی: مین هیچ قورقاق توگل. لکن اوز اختیارڭ بله‌ن باروب باشکنی بوره‌نه‌گه شاق ایتدروب اورو ـ مونسی‌ایندی بیك اوك ماقتاولی اش توگل! حاضر ایندی نی‌اشله‌رگه؟ ایبده‌شلرنی یارتی یولده قالدروب کیتو طاغی آور. حتمال، آلارنی چنلابده برەر هلاکت کوتوب طورا

طورغاندر. آلارنی قالدروب کیتسه‌م، اول هلاکتدن قوتلور ایدم. یوق، بولای ایتو میگا برده کیلشکان اش توگل! آلار بارا ایکان، مینده بارام، آلاردن قالمیمن. بره‌وده، اسمیت خیالی «آرانیا»دن قورقغان ایکان، دیب ئه‌یتمه‌سون!

منه‌مین‌شوشندی، فکرارنی کوگلمدن‌کیچروب آخرنده، تگیلر بله‌ن برگه کیته‌رگه قرار بیردم.

شولای ایتدروب، بز بارابزده بارابز. کیچکه قارشی بر بیك آولاق ییرگه باروب چقدق. آنده تورلی تورلی علامتلر اوچری باشلادیلر:

برنچی، مین آنده ئوله‌ن اوستنده آطسویه‌کلری کوردم. آنلك یاننده یارتی چرگان بر ایه‌ر، آندن بر آزچیته‌رەك قاچر ئوله‌کسه‌سی یاتا ایدی. مین‌طاغن تگیلرگه:

— قاراگز ئه‌لی، ایبله‌شلر! بواش یاخشیلقغه توگل! بوصازده بره‌ر تورلی آغولی ئوله‌ن بولسه کیره‌ك. اگر بزنك حیوانلرمزده شونی آشاب ئولوب بتسه‌لر، بزنك اوزمزگه‌ده بیك آصات بولماس بیت! — دیدم.

مینم بوسوزیمه قارشی مورتیمر:

— ئه بز آلارنی آشاتمابز، بلکه اوزمز پچاق بله‌ن کیسوب جیبار بزده قولبز بله‌نگنه آشاتوربز. آلای ایتکاچ آلارغه شیکلی ئوله‌ن آشارغه ممکن بولماس! — دیب جواب بیروب قویدی.

مین ینه :

— یه ، آلای بواسه یارار! لکن ایبلەشلر، طاغی طکلاکز ئەلی : مین هیچ یاشرەی چننغنه ئەیتەم، مونك طورو ئەالله نیگه برده مینم کوکلیمه اوخشامی ! -

مین بو سوزنی ئەیتکاچ، ایندریو میندن کولەرگە باشلادی :

— طاغن ئورکه باشلادکمنی؟ یوق، اسمیت، سیکا دارولانورغه کیرەك ! مین ئەلی سینده برتورلی عجب آورو باشلانماسون دیب قورقامن . . . اول آورو ئلەکگان کشی خاتون دیسەك خاتون توگل، مایمول دیسەك مایمول توگل بولا باشلی . . .

شوندن صوك طاغنده بر آز ییر کیتدك . بر یارتی ساعت چاماسی بارغاچ، چانچکیلی آغاچدن یاصالغان قویما بلەن اوراتوب آلنغان بر ئوی صماق نەرسه یانینه کیلوب ییتدك . لکن آنده هیچ برجان اثری کو نمی؛ قابقا قرینده هامانده قاچر سویەکلری، صییر سویەکلری کورنه ایدی .

درستن ئەیتمی حال یوق، بز ئوی اچینه کرورگه شیکلەندك: قیشایوب بتکان تەرەزەلر، یەشل ئولەنلر بلەن اورالوب بتکان یارتی آوغان استینالر ئەالله نیچك قارارغەده کوکلسز بولوب طورالر ایدی.

ایشك آلدینه کروب بر جایلیراق اورن ازلەب تابدقده آنلغی ئولەننی یاندروب بتردك هم زورغنه

اوت یاغوب یوقلارغه یاتدق. حیوانلرمز شونده بر پوچماقغه اورناشدیلر. اوزمز بله‌ن آلغان صولی آلارنی طویدرورغه ییته‌رلك ایدی. بر نیچه قوچاق ئوله‌نده اوروب آلدق.

ایرته بله‌ن مین مورتیمر قچقرغانغه اویاندم:

— ئه‌ی، اسمیت! بزنڭ ایکی قاچر یوغالغان بیت!

— آط قاراقلری آلوب کیتکانلر میکاننی صوڭ؟

— شیطان آلوب کیتسونمی! اوزلری کیتکانلر. ئه‌نه تگی بیك قویی آغاچلی ییرگه تابا کیتکانلر بوغای. ایندریو شونده آلارنی ازله‌رگه کیتکان ایدی، ئه‌لله نیگه‌بیك اوزاقلادی. بز سینی اویاتورغه‌ده تله‌مه‌گان ایدك. چونکه سینڭ ئه‌لله نه‌رسه مغرداوڭه هیچ چدار حال یوق بیت. اکن حاضر سیڭاده آنڭ آرتندن بارورغه طوغری کیلور آخری. ایندریو حیوانلرنی قووب آلوب قایتور، ئه سین ایندریونڭ اوزن قووب آلوب قایتورسڭ. یوقسه، بز مونده اوطروب قالوربز. مین آش حاضرلی طورام. باراسڭمی؟ آلای بولسه، یارار! مگر، زنهار، اوزاق طورما!

شوندن صوڭ مین ایندریونی یوللاب کیتدم. مورتیمر ئه‌یتکان کبك، ایندریو هم قاچرلرنڭ ازی بزطورغان ییردن یوزیارم میتر چاماسی یراقلغنده‌غی بر بیك قویی آغاچلقغه تابا کیتکان ایدی. آیاق

ازلری بیك آچق یارلوب یاتالر؛ چونکه بو اورنك ییر یومشاق، باتقاق ایدی.

منه مین تگی قویی آغاچلقغه کیلوب ییتدم‌ده قچقرورغه‌ده کرشدم:

— ایندریو! ئه‌و! سین قایده؟ آنده مورتیمر آچولانوب یاتا! حیوانلرنی تابدکمی؟ ئه‌و! —

لکن میکا جوابقه فقط جیل سببلی یافراقلرغنه شاولی، باشقه هیچ طاوش طن یوق.

شوندن صوڭ آیاق ازاری مینی بر میدانلقغه ایلتوب چغاردیلر. اول ییر عادتدن طش آچق توسلی یه‌شللك بله‌ن قابلانغان ایدی. بو اورنغه‌ییتکاچ از، فلان بلنمی ایدی. نه‌رسه ایکانن آڭلامیچه، مین طوریغه‌غنه کیتدم هم... بوخ ایتدروب صوغه توشوب‌ده کیتدم! بو ییر قارا توسلی لایلا بله‌ن طولغان صازلق ایکان. گرچه اول قدر اوك تیره‌ن بولماسه‌ده، مین بو یامان ایسلی باتقاقلقده چاق چاقغنه طنچقمی قالدم. صازلقدن چقغاچ، مینم اوستمدن چیشمده‌ده‌ی بولوب بلچراق آغا ایدی. بو قیافت بله‌ن یورورگه البته ممکن توگل ایدی؛ شونلقدن بوتون کییمنی صالدم‌ده صووی بیك اوك بولغانچق بولماغان بر ییرده یووارغه طوتندم. شولای مین کییملرمنی یووب یاتقان وقتده ئه‌لله نیندی ایس کیته‌رلك عجب طاوشلر ایشته باشلادم. نیندیدر بر حیوانڭ بیك قورقنچ قیافتده

چییلداغانی ایشتله ایدی. بوطاوشنی تیمر تشلر بلەن پییالا کیمرگانگه اوخشاتو ممکن ایدی.

نی ایکانن بلەسم کیلوب، مین بیك صاقلانوبقنه تگی صازلقنك ایکنچی یاغینه ئەیلەنوب چغوب شوندەغی آغاچ بوطاغن برطرفقه اتوبرەك تگی یاقغه قاراغانغنه ایدم، عجبلەنودن هوشسز بولو درجەسینه کیلدم: کچکنەرەك بر میدانلقده بزنك قاچرمزنك ئولەکسەسی بلەن بر رەتدن تەنی کوزەن جییرغانغه اوخشاشلی جییرلغان ایندریو یاتا. آنكیاننده شوندی قوتاوچقچ برنەرسه طورا، که توشکدەکورمەسسك. شول شقسز نەرسه یاننده ئەلله نیندی حسابسز زور ئورمەکوچلر، آیاقلری جون بلەن قابلانغان، تەنلری سیمز ایت بلەن طولغان کبك یومشاق صماق بولوب کورنه. تگی ایندریو گەودەسی یاننده طورغان یەمسز نەرسەده باری بر اول ئورمەکوچلر نوعسندن بولسه کیرەك. لکن اول آلارغه قاراغانده طاغنده نغراق یەمسز، طاغنده زورراق. درستن ئەیتیم، مین چدی آلمادم، بیك امیدسز طاوش بلەن قچقروب یبەردم. شوندن صوك اوزمنك بوتونلەی قورالسز ایکانمنی ده اونوتوب، جولەر آدم کبی بوتون قوّتم بلەن قچقرا قچقرا قوللرمنی بوتاب میدانلقنك اورتاسینه طاشلاندم. شونده مین تگی قورقنچ زور نەرسەگه فقط بیش آلتی آدومغنه ییتمی قالدم بوغای. لکن شول مینوتده

ازلری بیك آچق یارلوب یاتار؛ چونکه بواورنڭ ییر یومشاق، باتقاق ایدی.

منه مین تگی قویی آغاچلقغه‌کیلوب ییتدمده قچقر ورغه‌ده کرشدم:

— ایندریو! ئه‌و! سین قایده؟ آنده مورتیمر آچولانوب یاتا! حیوانلرنی تابدڭمی؟ ئه‌و! —

لکن میڭا جوابقه فقط جیل سببلی یافراقلرغنه شاولی، باشقه هیچ طاوش طن یوق.

شوندن صوڭ آیاق ازاری مینی بر میدانلقغه ایلتوب چغاردیلر. اول ییر عادتدن طش آچق توسلی یه‌شللك بله‌ن قابلانغان ایدی. بواورنغه‌ییتکاچ از، فلان بلنمی ایدی. نه‌رسه ایکانن آڭلامیچه، مین طوریغه‌غنه کیتدم هم... بوخ ایتدروب‌صوغه توشوبده کیتدم! بوییر قارا توسلی لایلا بله‌ن‌طولغان صازلق ایکان. گرچه اول قدراوك تیره‌ن‌بولماسه‌ده، مین بو یامان ایسلی باتقاقلقده چاق چاقغنه طنچقمی قالدم. صازلقدن‌چققاچ، مینم اوستمدن چیشمه‌ده‌ی بولوب بلچراق آغا ایدی. بو قیافت بله‌ن یوررگه البته ممکن توگل‌ایدی؛ شونلقدن بوتون کییمنی صالدمده صووی بیك‌اوك بولغانچق بولماغان بر ییرده یووارغه طوتندم. شولای‌مین کییملرمنی یووب یاتقان وقتده ئه‌لله نیندی ایس کیته‌رلك عجب‌طاوشلر ایشته باشلادم. نیندیدر بر حیوانڭ بیك قورقنچ قیافتده

چیلداغانی ایشتله ایدی. بوطاوشنی تیمر تشلر بلەن پییالا کیمرگانگه اوخشاتو ممکن ایدی.
نی‌ایکانن بلەسم کیلوب، مین بیك صاقلانوبقنه تگی صازلقنك ایکنچی یاغینه ئەیلەنوب چغوب شوندەغی آغاج بوطاغن برطرفقه اتوبرەك تگی یاقغه قاراغانغنه ایدم، عجبلەنودن هوشسز بولو درجەسینه کیلدم: کچکنەرەك بر میدانلقده بزنك قاچرمزنك ئولەکسەسی بلەن بر رەتدن تەنی کوزەن جیبرغانغه اوخشاشلی جیبرلغان ایندریو یاتا. آنك یاننده شوندی قوت‌اوچقچ برنەرسه طورا، که توشکلدەکورمەسسك. شول شقسز نەرسه یانندە ئەلله نیندی حسابسز زور ئورمەکوچلر، آیاقلری جون بلەن قابلانغان، تەنلری سیمز ایت بلەن طولغان کبك یومشاق صماق بولوب کورنه. تگی‌ایندریو گەودەسی یانندەطورغان‌یەمسز نەرسەدە باری بر اول ئورمەکوچلر نوعسندن بولسه کیرەك. لکن اول آلارغه قاراغاندە طاغندە نغراق یەمسز، طاغندە زورراق. درستن ئەیتیم، مین‌چدی آلمادم، بیك امیدسز طاوش بلەن قچقروب ییبەردم. شوندن صوك اوزمنك بوتونلەی قورالسز ایکانمنی‌ده اونوتوب، جولەر آدم کبی بوتون قوّتم بلەن قچقرا قچقرا قوللرمنی بوتاب میدانلقنك اورتاسینه طاشلاندم. شوندە مین تگی قورقنچ زور نەرسەگه فقط بیش آلتی آدومغنه ییتمی قالدم بوغای. لکن شول‌مینوتده

مینی شول خەتلی قورقو چولغاب آلدی، کە بوتون
تەنم تیك قورقو بلەنـگنە طولوب بوتەن بر نەرسەقالمادی،
شیکللی شوندوق آرتیمە ئەیلەندمدە بار غیرتم بلەن
یوگرورگە طوتوندم. ئەحاضر مینم آرتمدە، گویا مینم
قچقرغانیمە جواب بیرگان کبك، تـگی یەمسز چییلداغان
طاوش بلەن اونلاب نەرسەنك قچقرغانی ایشتلە ایدی.
هم بر شقسز، کیلشسز، قیافتسز قارا نەرسەمینم آرتمدن
تەگەرەب کیلمکدە ایدی. آرتیمەئەیلەنوب قاراغانغە
ایدم، تـگی خارق العادە چیرکین نەرسە بوتونلەی
میڭا ییتوب کیلمەسونمی؟ کوز آچوب یومغانچی
برسیکرو بلەن میڭا کیلوب ترەلدیدە آیاغیمە
یابشدی. مین بیك آچی، اوتقە تیگان کبك آورتو
سیزوب ییرگە آووب کیتدم، لـکن شوندوق ئەللە
نیندی اوز طاوشیمە اوخشاماغان بر قورقنچ طاوش
بلەن قچقرا قچقرا طوروب طاغن ئوسترەلوب کیتـکان
بولدم، لـکن کوب بارا آلمادم، طاغن یغلدم. حاضر
ایندی مین قورقودن تمام طاش کبك قاتوب یاتمقدە
ایدم. لـکن آورتو، فلان سیزمی ایدم. صوڭ درجەدە
قورقغانلقدن سیزلمەگاندر ایندی. شولایدە بواسە،
تیرە یاغمدە نی بارن، نی اشلەنـگانن مین بیك آچق
کورە ایدم. آیاغیمە یابشقان تـگی نهایتسز زور
ئوزمەکوج بیك یەمسز طاوش بلەن چییلدی ایدی.
آخری اول اوزینڭ نسلن، قبیلەسن مینم قانمنی اچەرگە

چاقرا ایدی بوغای. هم شول مینوتده اوق، تگسی قدر زور بولماسه‌ده، شاقتی زور اونلاب ئورمه‌کوچ مینم یانمه تگه‌زه‌ب کیلوب‌ده بیتدیلر. لکن بو خلقلرنڭ حاضر طوق وقتلری بولسه کیره‌ك: تیك بر نیچه‌سی‌گنه مینم تنمنی کیمرورگه، یعنی جونلی اوزون بورنلری بله‌ن قانمنی صووررغه طوتوندیلر. سیکوند صاین حالم بته بارا، بیگله‌یگان‌دن بیگله‌یه بارام، شول ره‌وشچه اوزمنڭ تیزدن هلاك بولاچغمنی سیزه ایدم. لکن شول وقتده تگی زور ئورمه‌کوچ بر یاقغه کیتوب کوزدن یه‌شرنگانگنه ایدی، مین ایلڭ آقتقغی کوچمنی جییوب طوردمده بوتون قوّتم بله‌ن تگی اوزمز قونغان یورطقه تابا یوگره باشلادم. اوزم جاننی یاروب کرورلك قاتی طاوش بله‌ن قچقروب مورتیمرنی یارده‌مگه چاقرا ایدم.

منه مین حاضر یورطنڭ قریینه بوتونله‌ی کیلوب بیتدم، طاغنده برایکی آدوم بارسام، مین قوتلغان ایدم. لکن شول مینوتده مینم دشمانم بولغان تگی فوق‌العاده زور ئورمه‌کوچ کیلوب طاغنده مینم صول آیاغیمه یابشدی. طاغی مین بیرگه یغلدم. شول اوق وقتده مینم قچقرغان طاوشیمه مورتیمر سیکروب کیلوب چقدی، ملطق، فلان طوتماغان ایدی. مین آکا:

— ملطق آل، ملطق آل! — دیب قچقرا ایدم.

لکن اول ئەلله مینم سوزمنی آکلامی، ئەلله قورقووندن عقلندن شاشقان، مینم سوزیمه قارشی بر نیده ئەیتمی، بر اشده اشلەمی، میندن فقط ایکی آدوم چاماسیغنه یراقلقده کوزن آقایتوب، مینی تکی عجب نەرسه آشاغانن قاراب تیك طورا ایدی. هم شوندوق تکی جونلی زورگەودەلی ئورمەکوچ مینی شول کوینچه قالدروب مورتیمرگه تابا سیکردیده اوتکن بورنی بلەن آنك بوغازینه یابشدی . . .

مین آنده ایسم آووب بر ساعت یارم چاماسی وقت یاتقانمن بوغای. بر آز هوشیمه کیلگاچ، کوچ حال بلەن یورطنك ایشك آلدینه ئوسترەلوب باروب کردم.

شونده یول اوستنده مورتیمرنك قابارغان قزل گەودەسی یاتا ایدی. اول ئولگان ایدی. هم مینم اوزیوزمده ئولك یوزی شیکللی بولغان بولسه کیرەك !

قاچرلرنك برسی همانده ایشك آلدینك بر پوچماغنده طورا ایدی: اول بەیلەنگان بولوب اچقنوب کیته آلماغان ایدی. مین اول قاچرنی چیشوب آلدمده آنك اوستینه سیکروب منوب، ایبلشلرم هلاك بولغان لعنت توشکان بواورندن تیز رەك کیتدم.

صازلق ییرلرده ایکی تەولك چاماسی یورگاچ، مین تکی اوزمز کیلگان ایسکی یولغه باروب چقدم. طاغن بر آزدن صوك بر قریه کبك ییرگه باروب ایرشدم.

آنده مینی عقلندن یازغان آدم دیب ایسه‌بله‌دیلر. درستن ئه‌یتسه‌م، مین اوز اوزیمه‌ده جوله‌ر کشی شیکللی کورنه‌من. شولایده بولسه، مینی آشاتدیلر، اچردیلر هم کییه‌رگه کییم بیردیلر.

منه حاضر مین سزنگ یانگزغه کیلدم، سه‌یله‌نت افندی! چونکه سز بیک زور بر عالم آدمسز. مین ایرته‌گه تگنده، صازلقغه، طاغنده کیته‌رگه قرار بیردم، سزنگ یانگزغه شونی ئه‌یتور اوچون کیلدم. مین ایندی بیک یاخشی ملطق حاضرله‌دم هم صاقلق اوچون بیک‌کوب پوله‌رده آلدم. درست، حاضر بویاقنگ کشیلری، کیره‌ك ئه‌لله نی قدر بایلقلر وعده قیلسه‌کده، مینم بله‌ن برگه اول صازغه بارورغه رضا بولماسلر: آلارنی شوشی مین سویله‌گان سوزلر بیك نق قورقتدی ایندی.

بوطرفلرده‌غی هندیلر اوزلریده اول اورن حقنده بیك نق بله‌لر آخری، آنی «زور ئورمه‌کوچ صازی» دیب آتیلر ایکان. ئه‌تگی بزگه یول کورسه‌توب باروچی پیدرو اسملی مالای سویله‌گان «آرانیا» دیگان سوز ایسپانیولچه ئورمه‌کوچ معناسنده ایکان. اول یگت بزنی هلاکتدن صاقلارغه تله‌گان ایکانده بیت، لکن بز بیگره‌کده عقلسز ایکانمز شول...

شولای، مین ایرته‌گه شونده کیته‌چکمن. احتمال، میڭا آنده هلاك بولورغه تقدیر قیلنغاندر. مین آنی

بلەم. لېكن ئەيدە شولای بولسون، مین هلاك بولیم! مین آندە بارمیچە چدی آلمیم، یورەك توزمی! میگا نیچكدە اول «آرانیا» لر بلەن حسابلاشورغە تیيشلی. چونكە آلار مورتیمر بلەن ایندریونی هلاك قیلدیلر بیت!

اشم باروب چقسە، مین ایكی كوندن صوڭ قایتورمن. اگر اشم اوڭماسە . . .

اول سوزن بترمەدی، قولن سلتەدی دەكیتوب باردی. اول كیتكاندن بیرلی ایندی ایكی كونگنە توگل، بلكە ایكی آتنا اوزدی. لېكن اول قایتمادی.

د
فوزیه نازلیه
نازپله

یاڭا باصلغان کوڭللی حکایه‌لر :

آخرت یورطی (ملی حکایه، ضیا ناصری اثری) ٦ تین

وبا یلنی اورمانده ایکی کیچ (قزقلی حکایه) ٦ «

بایلق آیورسه فقیرلك قوشا (روسچه‌دن ترجمه) ١٠ «

قارا پادشاه (قزقلی حکایه. ترجمه) ٨ «

آلتون بای آغای (ق. ییکقولف اثری، آول طورمشندن) ٨ «

صابرجان آغای « « « « « ٦ «

غفار آغای طورمشی (ع. چقالی.) « « ١٠ «

قبردن چغارلغان رشیده (احمدجان ییکمییف) ٧ «

ملا بولام! ملا! (ز. دوماوی) ١٠ «

کم عیبلی؟ « « ١٠ «

طورمش صحیفه‌لری I « « ١٢ «

طورمش صحیفه‌لری II « « ١٠ «

طورمش صحیفه‌لری III « « ١٠ «

بو کتابلرنی قازان، اوفا، اورینبورغده «برادران کریملر» دن آلورغه ممکن.